

Byla C-513/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. rugpjūčio 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Administrativen sad Pleven (Pleveno administracinis teismas, Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. liepos 28 d.

Pareiškėja:

Obshtina Pleven (Pleveno savivaldybė, Bulgarija)

Atsakovas:

Rakovoditel na Upravlyavashtia organ na Operativna programa „Regioni v rastezh“ 2014–2020 (2014–2020 m. veiksmų programos „Regionų plėtra“ administracinės institucijos vadovas)

Pagrindinės bylos dalykas

Byla susijusi su savivaldybės skundu dėl administracinio akto, kuriuo jai nustatyta finansinė pataisa, siekianti 25 % reikalavimus atitinkančių išlaidų, skirtų pagal sutartį, kurią savivaldybė sudarė pagal viešojo pirkimo procedūrą su vienos iš pirkimo dalių rangovu.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES 42 straipsnio 3 dalies b punkto, siejamo su VII priedo 2 punktu, visų pirma formuluotės „arba lygiavertis“, vartojamos kalbant apie standartą, kurio turi būti laikomasi, išaiškinimas pagal SESV 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktą

Prejudicinis klausimas

Ar 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 42 straipsnio 3 dalies b punktas, siejamas su VII priedo 2 punktu, turi būti aiškinamas taip, kad leidžiama nacionalinės teisės norma arba jurisprudencija, pagal kurią perkančioji organizacija visuomet privalo skelbime apie pirkimą kiekvieną nuorodą į standartą, kurio turi būti laikomasi, pateikti kartu su fraze „arba lygiavertis“, net jei turi būti laikomasi darniojo standarto, parengto remiantis 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB, arba panaikinta Direktyva 89/106/EEB?

Sąjungos teisės nuostatos ir jurisprudencija

2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB, 1, 2, 14 ir 16 konstatuojamosios dalys ir 17 straipsnio 1 dalis

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 160 straipsnis

Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktas ir 152 straipsnio 1 dalis, Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktas

2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, 42 straipsnis ir VII priedo 1 ir 2 punktai

2016 m. spalio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-613/14 40 punktas ir 2020 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo sujungtose bylose C-475/19 P ir C-688/19 P 65 ir 66 punktai

Nacionalinės teisės nuostatos

Zakon za obshtestvenite porachki (Viešųjų pirkimų įstatymas, toliau – ZOP) 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktai ir 2 dalis, 18 straipsnio 1 dalies 12 punktas, 48 straipsnio 2 dalis, 59 straipsnio 2 dalis, 107 straipsnio 1 punktas, 112 straipsnio 1 dalies 2 punktas ir 181 straipsnio 4 dalis

Naredba Nr. RD-02-20-1 ot 5 fevruari 2015 za usloviyata i reda za vlagane na stroitelni produkti v stroezhite na Republika Balgaria (2015 m. vasario 5 d. Potvarkis Nr. RD-02-20-1 dėl statybos produktų naudojimo statiniuose Bulgarijos Respublikoje sąlygų ir tvarkos), priimtas *Ministar na regionalnoto razvitie i*

blagoustroystvoto (Regioninės plėtros ir viešųjų darbų ministras) (Oficialusis leidinys, Nr. 14, 2015 m. vasario 20 d., įsigaliojo 2015 m. kovo 1 d.)

Naredba za posochvane na nerednosti, predstavlyavashti osnovania za izvarshvane na finansovi korektsii, i protsentnite pokazateli za opredelyane razmera na finansovite korektsii po reda na Zakona za upravlenie na sredstvata ot Evropeyskite strukturni i investitsionni fondove (Potvarkis dėl pažeidimų, kurie yra pagrindas atlikti finansines pataisas ir nustatyti procentinį pataisų dydį pagal Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšų valdymo įstatyme nustatytą tvarką, nustatymo) (priimtas 2017 m. kovo 28 d. Ministrų tarybos sprendimu Nr. 57; Oficialusis leidinys, Nr. 27, 2017 m. kovo 31 d., įsigaliojo 2017 m. kovo 31 d.)

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Šioje byloje ginčijamas 2023 m. kovo 20 d. 2014–2020 m. veiksmų programos „Regionų plėtra“ administracinės institucijos (toliau – administracinė institucija) vadovo sprendimas Nr. RD-02-36-313, kuriuo Pleveno savivaldybei nustatyta finansinė pataisa, siekianti 25 % (dvidešimt penkis procentus) reikalavimus atitinkančių išlaidų, skirtų pagal sutartį Nr. BG16RFOP001-1.007-0004-C01-S-09 (IRO-2541)/23.03.2021, kurią savivaldybė sudarė su rangovu „DIKISTROY“ EOOD dėl 1 449 180,17 Bulgarijos levo (BGN) be PVM arba 1 739 016,20 BGN su PVM. Visa finansinės pataisos suma yra 434 754,05 BGN su PVM.
- 2 Pleveno savivaldybė yra naudos gavėja pagal 2020 m. liepos 10 d. administracinę sutartį Nr. RD-02-37-44 (ir šios sutarties 1 priedą), kurią ji sudarė su MRRB (*Ministerstvo na regionalnoto razvitie i blagoustroystvoto*, Regioninės plėtros ir viešųjų darbų ministerija) dėl finansinės pagalbos skyrimo pagal veiksmų programos „Regionų plėtra“ 1 prioritetinę kryptį „Tvari ir integruota miestų plėtra“ – procedūra Nr. BG16RFOP001-1.001-039 „Miestų atnaujinimo ir plėtros integruotų planų įgyvendinimas 2014–2020 m.“, siekiant įgyvendinti projekto pasiūlymą Nr. BG16RFOP001-1.007-0004 „Tvarios miesto aplinkos sukūrimas Plevene – 2 etapas“.
- 3 Vykdydama šią sutartį savivaldybė surengė viešojo pirkimo procedūrą, konkrečiai – viešosios atrankos procedūrą, kaip ji suprantama pagal ZOP 18 straipsnio 1 dalies 12 punktą, pavadintą „Statybos darbų vykdymas, siekiant renovuoti linijinius objektus miesto aplinkoje Plevene, trys pirkimo dalys“. Byloje nagrinėjamame sprendime nurodyti reikalavimai nurodyti ir pirkimo dokumentuose.
- 4 Iš 17 pateiktų pasiūlymų (iš jų šeši – dėl pirkimo dalies Nr. 1) Pasiūlymų tikrinimo, vertinimo ir atrankos komisija, sudaryta 2020 m. spalio mėn. savivaldybės mero nutarimu, kai kuriuos dalyvius pašalino, o tris įtraukė į pirkimo dalies Nr. 1 atrankos procedūrą. Atplėšus kainų pasiūlymų vokus, buvo atrinkti du dalyviai – trečiasis iki to laiko pasiūlymą atsiėmė. Pirkimo dalies Nr. 1 dalyvių eilės tvarka buvo nustatyta savivaldybės mero sprendimu

Nr. RD-10-159/16.02.2021 dėl konkurso dalių rangovų atrankos. Remiantis komisijos pirmininko ataskaita, kurioje pažymėta, kad protokoluose ir sprendime klaidingai nurodytas konkurso pavadinimas, ir jo pasiūlymu dėl pataisos, atskirų dalių rangovai savivaldybės mero sprendimu Nr. RD-10-186/19.02.2021 buvo nustatyti papildomai. Remiantis šios atrankos rezultatais buvo sudaryta šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą 1 punkte nurodyta sutartis dėl pirkimo dalies Nr. 1. Prie sutarties buvo pridėta techninė specifikacija ir darbo programa.

- 5 Administracinei institucijai buvo pateiktas patikros kontrolinis sąrašas, jame buvo išreikštas įtarimas dėl pažeidimų, ir tuo remiantis pradėta administracinė procedūra. Raštu Nr. 99-00-6-69/17.02.2023 savivaldybė buvo informuota apie įtarimą dėl pažeidimų ir jai buvo suteikta galimybė nurodyti savo motyvus ir pateikti rašytinius įrodymus tam, kad būtų galima paneigti pradines administracinės institucijos išvadas dėl pažeidimų. Pleveno savivaldybė 2023 m. kovo 2 d. pareiškė prieštaravimą, kuriame pateikė tokius pat kaip skunde argumentus.
- 6 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje buvo pateiktas ir *Bulgarski Institut po standartizatsia* (Bulgarijos standartizacijos institutas, toliau – BIS) raštas, jame išdėstyti šie argumentai:

„Bulgarijos standartas BDS 624:1987 „Betoniniai bordiūrai“ 2005 m. kovo 25 d. buvo pakeistas šiuo metu galiojančiu Bulgarijos standartu BDS EN 1340:2005 „Betoniniai bordiūrai grindų dangai. Reikalavimai ir bandymo metodai“. Jis buvo pataisymo Nr. BDS EN 1340:2005/AC:2006 dalykas.

Bulgarijos standartas, kuriuo įgyvendinamas Europos standartas BDS EN 60332-1-2:2006 „Elektros ir optinių skaidulinių kabelių gaisriniai bandymai. 1-2 dalis. Atskiro izoliuotojo laido arba kabelio atsparumo vertikaliai sklindančiai liepsnai bandymas. Bandymo 1 kW galios paruošto mišinio liepsna metodas“, yra bendras tarptautinis standartas IEC 60332-1-2:2004. Jis buvo pataisymo Nr. IEC 60332-1-2:2004/AMD1:2015 ED1 ir trijų pakeitimų – Nr. BDS EN 60332-1-2:2004/11:2015, BDS EN 60332-1-2:2004/11:2017 ir BDS EN 60332-1-2:2004/A12:2021 – dalykas.“

Dėl klausimo, ar egzistuoja lygiaverčiai standartai, BIS rašte nurodyta: „Standartizacijos srityje nėra „lygiaverčių standartų“ koncepcijos. Tai kyla iš tarptautinės, europinės ir nacionalinės standartizacijos principo, pagal kurį tam tikram objektui gali būti taikomas tik vienas standartas. Standartai, kurių nuorodų numeriai skirtingi arba kurių numeris toks pat, bet skiriasi parengimo metai, negali būti lygiaverčiai.

Šiuo metu galioja standartas BDS EN 1340:2005, kuriuo panaikintas BDS 624:1987, ir standartas BDS EN 60332-1-2:2006, kuriuo panaikintas BDS EN 50265-2-1:2002.

Kai Europos standartas pradedamas taikyti kaip nacionalinis standartas, BIS, kuri yra nacionalinė Bulgarijos standartizavimo organizacija, turi panaikinti priešingąjį

nacionalinį standartą tam, kad būtų laikomasi derinimo principo, kuris yra esminis Europos laisvosios rinkos principas.

Kai parengiama nauja standarto versija, paprastai ją iškart panaikinama ankstesnioji. Kai kuriais atvejais panaikinimas kuriam laikui atidedamas, tuomet per šį vadinamąjį bendro galiojimo laikotarpį taikomos abi standarto versijos.“

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Atsakovė administracinė institucija teigia, kad vykdant viešojo pirkimo procedūrą buvo padaryti trys pažeidimai, bet prašymas priimti prejudicinį sprendimą grindžiamas tik pirmuoju, konkrečiai kalbant, ZOP 2 straipsnio 2 dalies ir 48 straipsnio 2 dalies, siejamos su 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, pažeidimu – neteisėtas atrankos kriterijus. Pirkimo dalies Nr. 1 techninėje specifikacijoje nurodyti šie standartai: BDS 624-87, BDS EN 1340:2005 ir EN 60332-1-2. Perkančioji organizacija nenumatė galimybes, kad kandidatai pateiktų šiems standartams lygiavertį pasiūlymą, o tai yra ZOP 48 straipsnio 2 dalies pažeidimas – pagal šią teisės normą kiekviena nuoroda į standartą, specifikaciją, techninį įvertinimą, techninį liudijimą arba techninį etaloną, kaip tai suprantama pagal 1 dalies 2 punktą, turi būti pateikiama kartu su fraze „arba lygiavertis“. Atsižvelgdama į taip suformuluotą pirkimo sąlygą, administracinė institucija laikosi nuomonės, kad perkančioji organizacija neteisėtai apribojo asmenų, kurie būtų galėję užtikrinti sutarties įvykdymą, jei būtų taikomi lygiavertčiai standartai, dalyvavimo galimybes. Pažeidimas, atsižvelgiant į galimas finansines pasekmes, yra reikšmingas. Nurodoma, kad, remiantis 2015 m. vasario 5 d. Potvarkio Nr. RD-02-20-1 dėl statybos produktų naudojimo statiniuose Bulgarijos Respublikoje sąlygų ir tvarkos 6 straipsniu, investiciniams projektams skirti statybos produktai turi atitikti jų savybėms keliamus reikalavimus pagal Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nurodytas darniąsias technines specifikacijas, 3 straipsnio 3 dalyje nurodytus reglamentus, 3 straipsnio 4 dalyje nurodytus deleguotuosius reglamentus ir nacionalinius reikalavimus dėl paskirties. Vis dėlto perkančioji organizacija privalo formuluodama sutarties sąlygas kiekvieną nuorodą į standartą pateikti kartu su fraze „arba lygiavertis“. Šiuo klausimu reikia nurodyti VAS (*Varhoven administrativen sad*, Aukščiausiasis administracinis teismas) jurisprudenciją, suformuotą 2019 m. gegužės 16 d. sprendime Nr. 7298 administracinėje byloje Nr. 2451/2019.
- 8 Ginčijamame sprendime taip pat nurodyta, kad buvo pažeistas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 160 straipsnis ir padaryta pažeidimų, kaip jie suprantami pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktą. Administracinės institucijos manymu, šie pažeidimai turi finansinių pasekmių, nes pažeidimas gali būti ir tuomet, kai egzistuoja žalos biudžetui galimybė, nesant būtinybės įrodyti, kad yra konkreti finansinė pasekmė. Pirmasis pažeidimas visų pirma yra pažeidimas, kaip jis suprantamas pagal Potvarkio dėl pažeidimų, kurie yra pagrindas atlikti finansines pataisas ir nustatyti procentinį pataisų dydį pagal

Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšų valdymo įstatyme nustatytą tvarką, nustatymo (toliau taip pat – Potvarkis dėl pažeidimų nustatymo) 1 priedo (dėl 2 straipsnio 1 dalies) 11 punkto b papunktį, nes šis pažeidimas susijęs su sutarties skyrimo kriterijų taikymu, kai šie kriterijai nacionaliniu, regiono ar vietos aspektu nėra diskriminaciniai, bet nulemia tai, kad apribojamos kandidatų arba dalyvių galimybės dalyvauti atitinkamoje viešojo pirkimo procedūroje. Remiantis Potvarkio dėl pažeidimų nustatymo 5 straipsnio 1 dalimi, finansinė pataisa nustatoma pagal proporcingumo principą, nes tiksliai apskaičiuoti pažeidimų finansinių pasekmių neįmanoma. Finansinei pataisai buvo taikytas didžiausias – 25 % – dydis pagal Potvarkio dėl pažeidimų nustatymo 7 straipsnį.

- 9 Pleveno savivaldybės 2023 m. kovo 2 d. pareikštą prieštaravimą administracinė institucija atmetė kaip nepagrįstą.
- 10 Pareiškėja Pleveno savivaldybė dėl šio sprendimo pateikė skundą motyvuodama tuo, kad jis nesuderinamas su materialine teise. Pareiškėjos nuomone, administracinės institucijos išvados dėl jos, kaip perkančiosios organizacijos, pažeidimų rengiant ir vykdant viešojo pirkimo procedūrą ir sudarant byloje nagrinėjamą sutartį yra klaidingos, nepagrįstos ir nesuderinamos su ZOP ir ZUT (*Zakon za ustroystvo na teritoriyata*, Teritorijų planavimo įstatymas) nuostatomis. Skunde dėl pirmojo pažeidimo nurodoma, kad pirkimo dalies Nr. 1 techninėje specifikacijoje buvo pateikta nuoroda į standartus BDS 624-87, BDS EN 1340:2005 ir EN 60332-1-2, nenumatant galimybės dalyviams pateikti lygiavertį pasiūlymą. Administracinė institucija teigia, kad perkančioji organizacija neteisėtai apribojo asmenų, kurie būtų galėję pateikti lygiavertį pasiūlymą dėl sutarties įvykdymo, dalyvavimo galimybes, bet, pareiškėjos teigimu, taip nėra dėl toliau išdėstytų priežasčių.
- 11 Standarte BDS 624-87 reglamentuojami cemento, bordiūrams skirtų gatavų betoninių dalių, latakų ir papildomų elementų, kurie pagal *Bulgarski darzhaven standart* (Bulgarijos valstybiniai standartai) naudojami eismo zonų ir stogų dangoms, medžiagų bandymai, savybės, reikalavimai ir bandymo metodai. Kartu minėtas standartas BDS EN 1340:2005 yra „darnusis standartas“, kaip tai suprantama pagal 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos. 2015 m. vasario 5 d. Potvarkio Nr. RD-02-20-1 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „projektuojant statinius numatoma naudoti ir atliekant darbus naudojami statybos produktai, kuriais užtikrinama, kad būtų įvykdyti esminiai statinių reikalavimai pagal Reglamento (ES) Nr. 305/2011 1 priedą“. Tokiomis aplinkybėmis tai, kad nebuvo pateikta frazė „arba lygiavertis“, nenulėmė potencialių kandidatų atsisakymo dalyvauti viešojo pirkimo procedūroje, kaip teigia administracinė institucija, nes, remiantis potvarkiu ir technine specifikacija, dalyviai turėjo naudoti bordiūrus, atitinkančius *Bulgarski darzhaven standart* (Bulgarijos valstybiniai standartai) reikalavimus arba darnųjį standartą pagal Reglamentą (ES) Nr. 305/2011. Šiuo atveju lygiavertis standartui BDS yra darnusis standartas BDS EN ir nėra jokio kito lygiavertio standarto tiek, kiek bet kuris kitas standartas pažeidžia Potvarkį Nr. RD-20-02-1 ir

Reglamentą (ES) Nr. 305/2011. Nors perkančioji organizacija formaliai nesilaikė ZOP 48 straipsnio 2 dalies, šis formalus pažeidimas neturi finansinių pasekmių ir nebuvo padaryta žalos, kiek tai susiję su ESI fondų (Europos struktūriniai ir investicijų fondai) lėšomis, taigi trečiasis pažeidimo kriterijus netenkinamas.

- 12 Skunde atkreipiamas dėmesys ir į tai, kad standarte EN 60332-1-2 nustatyti kabelių gaisriniai bandymai. Šis standartas yra darnusis standartas, skirtas gyslos, izoliuoto laido arba kabelio, taip pat optinio skaidulinio kabelio atsparumo vertikaliai plintančiai liepsnai bandymams tam tikromis sąlygomis. EN 60332-1-2 yra kabelių bandymų standartas, bendrai taikomas Sąjungos teritorijoje ir nurodytas techninėje specifikacijoje, kalbant apie pasyviausias priešgaisrines priemones. Šiuo atveju minėtas standartas EN 60332-1-2 yra darnusis standartas, kaip tai suprantama pagal Reglamentą (ES) Nr. 305/2011, ir nėra jokio kito lygiaverčio standarto tiek, kiek bet kuris kitas standartas pažeidžia Potvarkį Nr. RD-20-02-1 ir Reglamentą (ES) Nr. 305/2011. Nors perkančioji organizacija formaliai nesilaikė ZOP 48 straipsnio 2 dalies, šis formalus pažeidimas neturėjo finansinių pasekmių ir nebuvo padaryta žalos, kiek tai susiję su ESI fondų lėšomis, t. y. trečiasis pažeidimo kriterijus netenkinamas.
- 13 Dėl šių priežasčių pareiškėja laikosi nuomonės, kad nėra ZOP 2 straipsnio 2 dalies ir 48 straipsnio 2 dalies, siejamos su 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, pažeidimo, kuris būtų suprantamas kaip pažeidimas pagal Potvarkio dėl pažeidimų nustatymo 1 priedo (dėl 2 straipsnio 1 dalies) 11 punktą, todėl prašo visą ginčijamą sprendimą, įskaitant jo 1 punkte pateiktą išvadą dėl pažeidimo, paskelbti negaliojančiu.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 14 Tokiomis faktinėmis aplinkybėmis kyla šie klausimai, reikšmingi vertinant skundžiamo sprendimo teisėtumą: ar yra pažeidimas, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 1303/2013 2 straipsnio 36 punktą (arba Reglamento Nr. 1083/2006 2 straipsnio 7 punktą, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1303/2013 152 straipsnio 1 dalį), pagal kurį pažeidimas – tai bet koks Sąjungos teisės pažeidimas, konkrečiai kalbant: 1. Ar buvo įrodytas Sąjungos teisės nuostatos pažeidimas dėl ekonominės veiklos vykdytojo veiksmų ar neveikimo? 2. Ar buvo padaryta ar gali būti padaryta žala Europos Sąjungos biudžetui nepagrįstas išlaidas įtraukus į Sąjungos biudžetą? 3. Ar egzistuoja priežastinis pažeidimo ir žalos ryšys?
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendime dėl šiame prašyme apibūdinto pažeidimo, nurodyto skundžiamo sprendimo 1.1 punkte, visų pirma turės konstatuoti, ar šis pažeidimas yra:

a) Potvarkio dėl pažeidimų nustatymo (redakcijos, galiojusios priimant byloje nagrinėjamą sprendimą dėl finansinės pataisos) 1 priedo (dėl 2 straipsnio 1 dalies) 11 punkto b papunkčio pažeidimas. 11 punkte nustatyta: „Taikymas: pašalinimo pagrindų, atrankos kriterijų, sutarties skyrimo kriterijų arba sutarties vykdymo ar

techninių specifikacijų sąlygų, kurios nėra diskriminacinės, kaip tai suprantama pagal šio priedo 10 punktą, bet apriboja kandidatų arba dalyvių galimybes dalyvauti viešojo pirkimo procedūroje“, b papunktyje nustatyta: „atvejai, kai taikomi diskriminaciniai kriterijai, sąlygos ar specifikacijos, bet dar užtikrinamas būtinas konkurencijos lygis, t. y. buvo pateikti du ar daugiau pasiūlymų, atitinkančių atrankos kriterijus“;

b) ZOP 2 straipsnio 2 dalies ir 48 straipsnio 2 dalies, siejamos su 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, pažeidimas;

c) Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2018/1046 160 straipsnio pažeidimas.

- 16 Siekiant išsiaiškinti kelis iš šių klausimų ir teisingai į juos atsakyti, reikalingas Sąjungos teisės, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos nuostatų, išaiškinimas – ši direktyva buvo perkelta į Bulgarijos teisę, bet, atsižvelgiant į argumentą, kad ZOP 2 straipsnio 2 dalies ir 48 straipsnio 2 dalies, siejamos su 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, pažeidimo nėra, jos tikslas ir turinys nėra aiškūs.
- 17 Kalbant konkrečiai, teismas dėl fakto, kad dokumentuose nebuvo nurodyta, jog galima pateikti išvardytiems standartams lygiavertį pasiūlymą dėl bordiūrų ir kabelių, atsižvelgė į šias aplinkybes: ZOP 48 straipsnio 2 dalyje, kuri, kaip tvirtinama, buvo pažeista, nustatyta, jog kiekviena nuoroda į standartą, specifikaciją, techninį įvertinimą arba techninį liudijimą, kaip tai suprantama pagal 1 dalies 2 punktą, turi būti pateikiama kartu su fraze „arba lygiavertis“. Šiuo atveju nesiginčijama dėl to, kad pirkimo dokumentuose tokia frazė nurodant standartus nebuvo pateikta.
- 18 ZOP 48 straipsnio 2 dalimi į nacionalinę teisę perkelta 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, visų pirma jos 42 straipsnis. Pagal 42 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą VII priedo 1 punkte apibrėžtos techninės specifikacijos nustatomos pirkimo dokumentuose. Techninėje specifikacijoje nustatomos reikalaujamos darbų, paslaugų arba prekių charakteristikos. Pagal 42 straipsnio 2 dalį techninėmis specifikacijomis ekonominės veiklos vykdytojams sudaromos vienodos galimybės dalyvauti pirkimo procedūroje ir nesudaroma nepagrįstų kliūčių atverti viešuosius pirkimus konkurencijai. Pagal 42 straipsnio 3 dalį ir jos b punktą, nedarant poveikio privalomosioms nacionalinėms techninėms taisyklėms, tiek, kiek jos yra suderinamos su Sąjungos teise, techninės specifikacijos formuluojamos vienu iš toliau nurodytų būdų: <...>
- b) nurodant technines specifikacijas ir pirmumo tvarka nacionalinius standartus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama Europos standartai, Europos techninius įvertinimus, bendras technines specifikacijas, tarptautinius standartus, kitas Europos standartizacijos institucijų nustatytas techninių etalonų sistemas arba, jei tokių nėra, nacionalinius standartus, nacionalinius techninius liudijimus arba nacionalines technines specifikacijas, susijusias su darbų projektavimu,

apskaičiavimu ir vykdymu bei produktų naudojimu; kiekviena nuoroda pateikiama kartu su fraze „arba lygiavertis“.

- 19 Minėto VII priedo 2 punkte nustatyta: „Standartas – pripažintos standartizacijos įstaigos priimta techninė specifikacija, kuri skirta daugkartiniam ar nuolatiniam taikymui, kurios laikytis nėra privaloma ir kuri yra: a) tarptautinis standartas – tarptautinės standartizacijos organizacijos patvirtintas standartas, kuriuo gali vadovautis plačioji visuomenė; b) Europos standartas – [e]uropinės standartizacijos organizacijos patvirtintas standartas, kuriuo gali vadovautis plačioji visuomenė; c) nacionalinis standartas – nacionalinės standartizacijos organizacijos patvirtintas standartas, kuriuo gali vadovautis plačioji visuomenė.“
- 20 Kaip matyti iš šių nuostatų, direktyvos 42 straipsnis susijęs su „standartu“, kaip su pripažintos standartizacijos įstaigos priimta technine specifikacija, kuri skirta daugkartiniam ar nuolatiniam taikymui ir kurios laikytis nėra privaloma.
- 21 Kita vertus, yra 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB. Pagal šio reglamento 1 ir 2 konstatuojamąsias dalis statiniai, laikantis valstybių narių taisyklių, turi būti projektuojami ir statomi taip, kad nekeltų pavojaus žmonių, naminių gyvūnų ar nuosavybės saugai ir nepakenktų aplinkai. Tos taisyklės daro tiesioginį poveikį statybos produktų reikalavimams. Todėl į tuos reikalavimus atsižvelgiama nacionaliniuose produktų standartuose, nacionaliniuose techniniuose liudijimuose bei kitose nacionalinėse techninėse specifikacijose ir su statybos produktais susijusiose nuostatose. Dėl tokių reikalavimų skirtumų sudaromos kliūtys prekybai Sąjungoje. 14 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad jeigu dėl naudojimo paskirties reikia nurodyti bet kurios esminės charakteristikos ribinius lygius, kuriuos statybos produktai turi atitikti valstybėse narėse, tie lygiai turėtų būti nustatyti darniosiose techninėse specifikacijose. Pagal 16 konstatuojamąją dalį ribiniai lygiai, kuriuos pagal šį reglamentą nustato Komisija, turėtų būti esminių charakteristikų visuotinai pripažintos vertės, taikomos tam tikram statybos produktui, atsižvelgiant į valstybių narių nuostatas, ir pagal juos turėtų būti užtikrinta aukšto lygio apsauga, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 114 straipsnyje.
- 22 Remiantis šiomis konstatuojamosiomis dalimis, darniuosius standartus pagal šio reglamento 17 straipsnio 1 dalyje nustatytą tvarką rengia Direktyvos 98/34/EB I priede išvardytos Europos standartizacijos institucijos remdamosi prašymais (įgaliojimais), kuriuos pagal tos direktyvos 6 straipsnį išduoda Komisija, pasikonsultavusi su šio reglamento 64 straipsnyje nurodytu Nuolatinio statybos komitetu.
- 23 Šių darnųjų standartų teisinis pobūdis buvo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijos dalykas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi 2016 m. spalio 27 d. Teisingumo Teismo (trečioji kolegija) sprendimo byloje C-613/14 40 punktu: „Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad

suderintas standartas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, priimtas remiantis Direktyva 89/106 ir kurio nuorodos buvo paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, yra Sąjungos teisės dalis, todėl remiantis tokio standarto nuostatomis nustatoma, ar Direktyvos 89/106 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta prezumpcija taikoma atitinkamam produktui, ar ne.“ Minėta prezumpcija reiškia, kad valstybės narės daro prielaidą, jog statybos gaminiai yra tinkami naudoti, jeigu jie, būdami tinkamai suprojektuoti ir pagaminti, leidžia atlikti statybos darbus, kuriems jie yra skirti, ir kad jie atitinka esminius 3 straipsnyje nurodytus reikalavimus, kai jie yra paženklinėti CE ženklu, rodančiu, kad gaminiai atitinka visas šios direktyvos nuostatas, tarp jų ir V skyriuje nustatytas atitikties įvertinimo procedūras, bei III skyriuje nustatytą procedūrą. Taip pat teikiama nuoroda į 2020 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo (pirmoji kolegija) sprendimą sujungtose bylose C-475/19 P ir C-688/19 P (65 ir 66 punktai).

- 24 Šiuo atveju kalbant apie betoninius bordiūrus ir kabelius nurodyti standartai yra darnieji standartai, kaip tai suprantama pagal reglamentą, taigi jie gali būti laikomi privalomais. Todėl kyla klausimas, ar juos apima Direktyvos dėl viešųjų pirkimų 42 straipsnis, o nuo atsakymo į šį klausimą priklauso vertinimas, ar perkančioji organizacija turi pareigą ar teisę reikalauti atitinkamam standartui lygiavertės paslaugos. Reikia atsižvelgti į tai, kad, remiantis BIS raštu Nr. 3527/7.06.2023, jokie kiti standartai neegzistuoja. Tai vėlgi atsako į klausimą, ar šie standartai yra privalomi statybos produktams, konkrečiai – bordiūrams ir elektros kabeliams, kuriuos rangovas turi naudoti statinyje.
- 25 Pagal SESV 267 straipsnio trečią pastraipą išimtinę kompetenciją aiškinti Sąjungos teisę turi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo kolegija, kuri turi priimti sprendimą byloje, išnaginėjusi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją, konstatuoja, kad Teisingumo Teismas nėra priėmęs sprendimo šiuo arba panašiu klausimu nė vienoje byloje dėl išaiškinimo ar panaikinimo. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą teikiamas teismo, į kurį buvo kreiptasi, iniciatyva. Atsižvelgiant į visus pirma išdėstytus argumentus, reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.